Број 78. У Новом Саду, у петак 7. априла 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију и Немачку: на четврт године 9 круна, а за све остале стране земље на четврт год. 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 60 потура сваки пут.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Велики петак.

Метнуше га на муке као автономију нашу.

И издаде га онај, који требаше да га брани, као што се то догоди и са автономијом нашом.

И оптужио га је баш сам првосвештеник, као што је наш првосвештеник оптужио нашу автономију.

И умро је, а опет беше жив.

И метнуше га у гроб, а он је опет ускрсао.

Има ли ичега, што може већма да охрабри и да улије наде, но овај велики догађај? Јер чак и онда, кад се смрти његовој зарадоваше силни, а заплакаше пријатељи, он показа да живи. И не само то, него се још узнесе, као никад дотле.

Ми слаби, обични људи, умрећемо, нестаће нас, а и боље је тако. Јер да је обични људски век дужи, колико би мука, колико неправда, колико несреће морао свако да доживи у овом ужасном светском вртлогу!

Али поштена мисао, узвишено начело не умире, то нико не може убити, јер и онда, кад се непријатељи зарадују пропасти какве праведне мисли, а пријатељи уздршћу и заплачу, онда та мисао не само да ускршава, него се још и узноси.

Ово је утеха у невољи, ово је нада у овим црним данима; ово нам улива снаге да не клонемо, ни на ком пољу, па ни на пољу автономије наше.

Све је то тако. Само нам се намеће једно питање. Зар је баш потребно и зар баш мора да буде, да јадници овако на крст распињу нашу автономију крај нас живих? А ми, зар да као оно Петар у најтежем часу њеном кријемо очи и одричемо је се?

О, људи, људи, будимо људи!
О, браћо, браћо, будимо браћа!
О, Срби, Срби, будимо Срби!

Ствар Косте Таушановића.

Београд, 5. априла.

Као што ће вам већ извесно познато бити, Косту Таушановића су довели из пожаревачког затвора у Београд, где се против њега повела истрага због акција београдске задруге, које су биле заложене у Српској Банци загребачкој и Централном Заводу у Новом Саду.

Познато вам је и како се са стране српске владе учинило све, да се та ствар преко њених плаћених људи у штампи што страшније представи и да се добар глас и поштено име једног Косте Таушановића утуче. Већ у напред се утврдило до ситница, какве је све злочине Таушановић извршио и само је још остало, да суд изрече што оштрију казну. И отпочело је саслушавање Костино код иследне полицијске власти у Београду.

Но ту настаје обрт. Коста Таушановић не само да пориче, да је он учинио нешто, што би и из далека личило злочину, него доказује доказима, да су акције, које су код речених завода заложене, потпуно исправне и да их он није никако из задруге ни узео, нити узети могао, па ни потребе за то имао, него да их је на своју признаницу (реверс) позајмио од Луке Ђеловића, као својину овога. При суочењу са овим газдом, морао је овај сам признати, да је давао Таушановићу чешће и много већи број акција на послугу, а Коста је уједно рекао, како и дан дагас стоје 120 комада Ђеловићевих акција у столу Ђеловићевом у задрузи, што је и Ђеловић морао признати, а иследна власт их је у истини тамо и нашла. Тих 120 комада акција, за које је Ђеловић признао, да су његова својина, у свему су потпуно једнаке са онима, које су заложене у Загребу и Новом Саду.

Осим тога се доказало, да таквих истих акција има још пуно у рукама и приватних лица и завода и да их није никако Таушановић изнео у промет, него г. Ђеловић и Таса Банковић, који су у целој овој ствари играли врло бедну и жалосну улогу. Истрага тече даље својим током и већ је сада јасно, да г. Косту Таушановића ништа не терети, но Ђеловићу и Банковићу је некако све хладније око срца и оба ова човека, толико су се поплашила, да трче код чувенијих београдских адвоката, тражећи њихове савете, јер виде, да Таушановић никако не да, да се његово чисто и неукаљано име сада тако олако умрља. Нећу за сада износити још и друге појединости, које сам из истраге сазнао, само вам могу толико рећи, да ће Коста Таушановић и из ове нове и гадне смицалице, извети своје име чисто и неукаљано, како се то овде у свима поштеним круговима а нарочито међу правницима већ и сада држи. Господа, која су пре времена ликовала над моралним гробом једног Косте Таушановића, јако су поранили са својим судом. Нека причекају мало, док ствар не изиђе пред суд и нека онда гукну, ако онда не буду ћутање претпостављали.

Народ се креће.

Познато је, да је конзисторија архидијецезе издала наредбу, да се у свима црквама карловачке архидијецезе мора у очи Ђурђева дана објавити звоњењем прослава патријарха Георгија Бранковића. И да се сутра дан после службе великомученику Георгију мора одслужити благодарење у славу патријарха Георгија мучитеља наше автономије.

Но не само то. У наредби се наређује свештенству карловачке архидијецезе, да обавести писмено сваки своју општину о прослави патријарха Георгија, како би и општине учествовале у том слављу.

Нема сумње, овде се позивају наше општине карловачке архидијецезе, да саме себе осрамоте, да прославе онога, који руши њихове вековне тековине, и да иду у Карловце, па да се поклоне ономе, који је проневеравао народно-црквене новце.

Кад би наше општине то учиниле, онда би оне тиме казале свету: Гле, наш патријарх је врстан и на свом месту. Кад би то казале, онда би слагале. Међутим цео свет зна како стоји ствар с патријархом, и тај свет би без сумње казао или

ПОДЛИСТАК.

Где нема великог петка нема ни Ускрса.

Велики је петак. После подужег растанка, вратио сам се у место рођења свог, да тамо проведем светле празнике Христова ускрса. Још при помисли, да ћу скорим онамо, у мило село своје, међу своје најбоље и најискреније на свету пријатеље: родитеље родбину и познанике од најранијег детинства свога обузела ме била нека необична, детинска радост, која ме није напуштала ни за време целог путовања мога. Шта више, што ближе селу своме, осећај радости у мени све већи и већи, док, најзад, не достиже свог врхунца, кад у своје село уђох и кад се након неколико тренутака поздравих у дому оца свога, са свима њима — мени најмилијима.

Не ради се на велики петак. Баш као што и приликује дану великоме. До подне ће бити у цркви часови, а после подне вечерње. Ићи ћу на вечерње. Хоћу да чујем ону дивну стихиру, пуну песничке лепоте, што почиње речма: Тебе одјејушчагосја свјетом јако ризоју...

Хоћу да чујем песму, у којој се од срца опева онај, који је оклеветан од лажова и безаконика, након голема страдања, за племениту мисао, за узвишено начело своје, за добро и срећу свију људи, у гроб положио се. телесно умро, да би после тим величанственије и победоносније ускрснуо и у греху огрезли род људски, просветио и на пут правде и истине упутио

Нема тога, који не воли место рођења свог. Оно му је мило и драго, па ма какво било. Ни моје село није спадало међу она најлепша и најугледнија села, али тек је моје, и ја га волим, волим од срца Све што је у њему, занима ме; рад бих да чујем нешто о свему и свачем, о свима и свакоме.

Два и по сахата је после подне. Око опале цркве иде гомила деце, те клепа у клепала. Знак, да ће вечерње скорим да почне. Упутих се и сам са својим старијим братом у порту. Ова сва обрасла копривом, штиром, биковима и другим коровом. С десне стране од улаза подужа отрула клупа. Око клупе нешто мало зелене траве, а даље коров и по угловима зова

Дошли смо рано. У порти, осим деце и звонара, не беше још никог. Седосмо на клупу, да причекамо почетак вечерња

— Море, каква вам је то црква?! — рекох брату, бацивши поглед на црквену зграду. Гле само, како је опала и неугледна. Па ова травуљина по порти широм?! Зашто не потаманите тај коров и не посејете какву бољу траву?! А срамота је, да вам је и црква таква, каква је.

Срамота, богме! — рече мој брат. Па није нам ни школа боља. Ено погледај с оне стране цркве, па ћеш видети не школу, но праву чатрљу, да не кажем што горе.

— Та добро, добро. Ја већ видим да је тако, као што кажеш. Али зашто је тако? Зар сте баш тако сиромашни у црквеној општини ли сте зар тако страшно нехатни и немарни, да не марите чак ни за ове две највеће светиње своје?

— И јесте и није тако Сиромашни нисмо баш тако, да не би могли све то довести у ред. Али нас уби оно наше: «Нека, добро је то за нас. Нису ни наши стари боље имали, па им је опет било добро.»

У тај мах појави се свештеник на портански врати. Наш разговор престаде, јер он се упути право на и. Човек је то млад, вране косе, ведра лица и одлучна погледа. Поздрависмо се. Знао је ко сам и шта сам, а знао је и да ћу доћи, те се на брзо упознасмо и својски руковасмо.

ало за тим ето ти и учитеља. И он је млад човек, бујне косе, висока чела, очију великих и светлих. Око усана му игра мио осмејак. Красна слика права учитеља.

После обична кратка разговора, рећи ће свештеник:

— Да одамо прво Богу божје, а за разговор имамо и после времена.

— Тако је — рекосмо нас тројица и уђосмо сви заједно у цркву.

Вечерње се свршило као обично. Деца су сложно и лепо одговарала на јектенија а учитељ и поп су на изменце красно појали лепе стихире. У цркви беше десетак старијих људи

бар мислио у себи: Какав вам је патријарх, такви сте и ви: нашла врећа закрпу.

Наше општине у архидијецези осетиле су, шта значи то, кад и њих хоће да увуку у ову прославу и неке су се већ првих дана кренуле, да се изјаве против тога.

Као што смо извештени, неколико је општина у Срему сазвало одборске седнице, да у тој ствари заузму положај и покажу свету, да оне, као морална тела, не могу да имају никакве везе с нечистим делима патријарха Георгија, нити са његовом прославом.

Ми се надамо, да ће се све свесне општине карловачке архидијецезе једнодушно изјавити против ове прославе. И то што пре. Јер ако помогну прославу, тиме су помогли дела патријарха Георгија. А није доста кад човек сам не чини оно што не треба, него треба спречити и другога, да чини што не треба. И запамтите, да није прави кривац онај грабљивац, који седи на патријарашком престолу, него ће бити прави кривци они, који би то могли да спрече, а не спречавају.

Срамота би било, да се и једна општина извуче испод своје дужности и да стане у страну, то би било недостојно часних грађана. Грчки државник Солон беше предлагао казне за оне људе, који се у тешким и важним данима извлаче и хоће да буду ни тамо ни овамо. Нема сумње, да таки јадни људи шкоде, а и сам народ наш обележио их је пословицом: Ни наш, ни ваш, носи га враже куд знаш!

Шта раде Бури.

Ко год прође нашим српским местима, видеће где се наш свет необично разбира за Буре и њихову борбу. Сваког се тиче судбина њихова, свако им од срца жели да победе, свако би да може чак и учинио што за њих. Па опет их нико не познаје, нико их није ни видео, шта више скоро нико и не знађаше до пре кратког времена да Бури и постоје.

Па откуда је то и зашто је то, да наш свет толико осећа за Буре и жели им свако добро. Нема сумње то је за то и само за то, што ти људи воле своје и не дају своје и готови су да положе крв и живот свој за право своје. И отуда се наш свет и разбира толико за судбину тих чврстих, истрајних Бура.

Ово је сасвим природно. Али се нами при том намеће једно питање: Видите ли како је то лепо, кад је један народ вредан и ваљан, кад брани своје, и не преза ни од каквих жртава. Онда га поштује цео свет, осећа с њим и диви му се. А народ, који не уме да брани своја права и своје светиње, који се мирно покорава свакој неправди, који је мек и кукавички, такав народ нико не поштује, нико не осећа с њим, нити би ико да га помогне, већ га сви презиру као што заслужује сива кукавица.

Бури за част своју и образ свој жртвују све имање своје и крв своју. А ми!! Ево у средини нашој славимо човека, који нам дави автономију нашу, који нам је поткрадао народно црквени иметак наш, тај тражи још од наших црквених општина, да му узвикну слава и да му се поклоне. Шта ће мислити свет о нами, ако се нађе ма само и две три општине, које то буду учиниле. Не иште се крв наша, не иште се ни имање наше, но иште се ништа друго него да због образа народног кажемо: не ћемо да љубимо руку, која нам гњави автономију а још мање руку, која је дирала у туђе. И ако то не узмогнемо да учинимо, са каквим ће презирањем, омаловажавањем и гнушањем говорити о нами свет, и онај који нас зна и који нас не зна.

Промислите мало о том и поступите, како вас савест ваша учи.

Политички преглед.

Русија у Кини. Најновије вести јављају, да Русија јаку војну снагу усредсређује у кинеским водама. Сви њени убојни бродови из средиземног и црног мора добили су налог да отплове у кинеске воде. Ово доводе у везу с тим, да Русија хоће да буде потпуно спремна, ако би побуна у Кини довела до каква заплета. Енглези су врло узнемирени због овог јаког нагомилавања руске војске у кинеским водама, и виде у томе неки други план Русије који иде за тим да Енглезима зада нов удар.

Сукоб између Турске и сев. Америке. Како најновије вести јављају, између Турске и сев.-америчких држава стање је врло запето и сва је прилика, да ће сев.-америчка држава вратити турском посланику његов пасош, то значи другим речима, показати му врата. Узрок је томе што Турска још никако није платила америчким држављанима 90.000 долара, због штете која им је нанесена у јерменским метежима. Султан је још пре 16 месеци обећао да ће ову своту платити, но то до данас још није учињено.

Стара Србија и Маћедонија. Из Цариграда јављају, да су још два батаљона турске војске отишла из Скопља у Нови Пазар Но што је најзначајније турски извештаји не кажу, за што се прикупља толика турска војска у Новом Пазару.

Прилике у Бугарској. Из Софије јављају, да је руски тајни саветник Кобенос свршио већ свој посао, односно проучио жалосне финансијске прилике Бугарске. Но он ће сачекати повратак кнеза Фердинанда, да му саопшти своје мишљење и предложи како да се поправи жалосно финансијско стање у Бугарској. И док се не поврати кнез Фердинанд, Кобенос ће пропутовати Бугарску и посетити све веће вароши њене.

Рат између Енглеске и Транзвала.

Енглези су и опет врло штедљиви у вестима, знак да им не иде најбоље. Последња вест Робертсова гласи, да је Вепнер још увек опкољен од Бура, и да је стање тамо врло судбоносно. Истина, Робертс јавља и то, да се помоћ Вепнеру приближује са две стране, са југо-истока из Редесбурга и са севера из Русвила. Код Деветсдорпа, између Блемфонтена и Вепнера, налази се једно појаче одељење бурске војске, које ће свакако покушати да заустави енглеску војску која хита Вепнеру у помоћ. Из овога се јасно види, да су све оне вести енглеске лажне, које су тврдиле да су се Бури од Вепнера повукли.

Значајна је врло и она вест, да се Бури у непосредној близини Блемфонтена још увек држе. Неколицини бурских војника пошло је било за руком да уђу и изађу из Блемфонтена, а да их и глава не заболе. Генерал Роберте не сме још никако напред, и борба око Вепнера данас је најглавнија ствар

Бурско изасланство дочекано је у Хагу управо сјајно. Министар председник приредио је чак и свечан обед у почаст њихову. Вођа овог бурског изасланства рекао је отворено, да ће Бури пристати само на онакав мир, који ће им зајемчити потпуну слободу и независност. И рекао је оно, што смо ми много пре тога споменули, наиме, да Бури немају више војника од 25 хиљада људи, и да су ту урачунати и сви добровољци и усташи из Капа. Но Фишер је нагласио, да ће се Бури у пркос томе одржати до краја. А како се Бури боре и колико су јака поједина њихова одељења, набројао је више случајева где је доказао, да су пет до шест стотина Бура умели да задрже до 15—16 хиљада енглески војника данима и месецима, и да им нанесу 2—3 хиљаде мртвих и рањених. Наравно да су Енглези таково бурско одељење називали јаком војском и износили да оно броји хиљадама људи.

У самој Енглеској покрет је врло јак у корист мира. Осим енглеских социјалиста, одржали су зборове и сва радничка удружења, и донели револуцију која је потпи-

---

и двапут толико старијих и млађих женских.

После вечерња изиђосмо и стадосмо крај клупе у порти. После обичних поздрава зачу се и неколико усклика, који се мене тицали:

— Е, гле ти њега. Није овамо ни тамо, него баш човек, права људа од човека.

— А јеси ли се ожени о рано? — упитаће између осталих баба Јула Предићева.

— Нисам, мајко — одговорих. К'о велим, имам каде оковати се.

— Јо, рано, а како би ти тако казао. Зар је жена оков за свога човека?

— Та готово, мајко. Скупа ти је данашња жена. Спута те лепим речима као ништа, па онда по вољи вади паре из џепа, да се моди и кинђури.

— Та ваљда баш није свака таква, рано?

— Није свака, ал' већина јесте.

— Готово да је тако — рече чича Петар Пајић. Види једна од друге, па би све у свилу и кадиву. А не виде, да су године све лошије и да је хране све мање, а цена њена све нижа.

Ова опаска чича Петрова даде повода, да се разговор окрене на летину, затим на рђаве године, на велике дације, на тешко живовање, на оскудицу у свему.

— Ето, ви'ш, синко, каква нам је црква — рећи ће деда Гавра Милић. Трошна и опала, а погле онамо — и школа нам таква. Треба све то да се оправи а нема се откуд. Капитал мали и у цркве и у школе, а дације и намета и 'нако је већ сувише на народу. Хоће свет већ да се погуши под силним теретима.

— Та ваљда није баш тако страшно, деда, к'о што ти велиш — рећи ће мој брат, који под утицајем мога разговора с њиме о цркви и школи, хтеде да покаже, да није крива толико оскудица, колико оно: Нека, добро је и овако за нас.. Нисмо ми — продужи мој брат — ваљда баш тако сироти, да не можемо истребити чак ни овај коров из порте.

— Та но, нисмо баш такви, али . . . и деда Гавра стаде гутати пљувачку, јер није знао шта да каже.

— Верујем ја вами људи, да вам није данас лако — рекох ја. Није лако данас ником. Али баш на муци познају се јунаци, јер у добру је ласно добар бити. Него дед' ви, који сте мало боље газде, турите мало дубље руку у своје џепове, па помозите својој цркви и школи.

— Ех, рећи ће Бата Нешићев, како ко, он одма газде на среду. А неће нико да завири у мој буквар, да види, шта ја на прилику плаћам порције. А где је друга дација, па толики парохијал, па прирез на школу и учитеља, па бог те пита шта све још има.

— Та, ти си Бато, бар газда па имаш откуд и платити, а како ја да платим, који сам много сиромашнији од тебе — рече Лала Пивнички. Ви газде мислите, да само ви плаћате пароха и учитеља, а сиротиња да не плаћа А ја теби опет велим, да баш сиротиња од свега више плаћа, него газде. Кол'ко има газда на прилику у нашем селу? Двадесет тридесет. Нек' сваки плаћа по десет форинти парохијала и школска прирева, то је свега две-три стотине, а они други десет-дванаест стотина уплаћује сиротиња. Да, мој Бато, тако је то.

Да се не би ствар јаче заоштрила, опростих се са свима редом и пођох кући. После опроштаја пођоше кући и сви остали. Поп и учитељ пођоше са мном. Кад смо прилично одмакли рећи ће попа:

— Ето, видите, такви су нам наши људи. На све имају, само кад дође у питање црква и школа, онда јао и помагај, подави нас силна дација. Ту сам од неколико месеци. Саветујем их и молим, заједно с учитељем, да скупе мало пара међу собом, а остало да узмемо из благајнице, те да оправимо и набавимо што нам треба. Јер овако је срамота. Црква неваља, школа још гора — па треба ли веће бруке Додијало ми већ говорити. Дошло ми, да се махнем свега и свачега, кад неће да ме слушају

— Богме ћу и сам да се махнем свега. Не вреди ту говорити. Школа је данас на последњем месту и ако је свет пун хвале према њојзи, разуме се, кад га то ништа не стаје.

— Није тако, господо, — почех да мирим ове младе и бујне људе, који већ на првом спотицању у свом јавном раду, почеше да полажу оружје.

— Није наш народ такав, за каквог га ви држите. Не ропта он зато, што не воли цркву и школу, попа и учитеља, но што му је у данашње време доиста тешко. А и коме је

сана од 85.000 раденика. У тој резолуцији отворено се вели, да је лаж, да су Бури гонили енглеског раденика А колико су Бури поштени види се по томе, што се велика већина раденика бори уз Буре. Овај рат је дело само неколицине грамзивих људи, то је управо рат неколицине милионара, који би хтели у свој увек новца празан стомак да стрпају и транзвалске златне мајдане При крају раденици енглески отворено признају да су наклоњени Бурима а противни Чемберлену и Родесу који су овај рат изазвали.

У сва звона.

Долетела у Карловце прва ласта. Управо шева, или да се још боље изразимо — »наш чика Стева«. Дочекала га дворска кола, одвезла га у двор, а патријарх Георгије посадио га на меке јастуке.

— Но, које добро? пита га.

— Па, дошао сам, Ваша Светост, највише због тога, да се договоримо, како ћемо вас огласити.

— Немој ти мене, оглашивати, бездјелниче буд сам ти послао кола и лепо те примио, туд се још исмеваш са мном.

Чика Стева се стао извињавати:

— Не мислим ја тако, Ваша Светости. Нека Вами Бог да, да доживите и прославите и седамдесетогодишњицу. Него као питам, хоћемо ли да ударимо Вашу прославу у велика звона, у средња звона или у мала.

— А зар си ти звонар? пита га патријарх, који се мало одсрдио.

— Те још какав звонар, хвали се чика Стева. Кад зазвони оно ваше највеће звоно у Карловцима не чује се ни до Крушедола, а ја кад ударим у моје најмање звоно, одјекне чак до Француске, па и преко мора. Моја звона — то су новине.

— Па лупај брате, што ме питаш. У сва звона, наравно.

Чика Стева уздахну:

— Лако је то казати: удри у сва звона. А мислите ли Ви, шта то кошта?

— Шта, зар и то да кошта? разрогачи се отац Георгије.

— А да шта ви мислите? Чика »Пестер Лојд« каже, његово звоно кошта њега годишње један милијун круна. То се не креће за бадава. Та не оглашују ни по црквама бадава а Ви хоћете, да Вас за бадава огласи чика »Пестер Лојд«.

— А како друге новине? пита Георгије. Зар и оне не ће за бадава?

— Богме не ће.

— Ама ја сам толиким њима већ дао, па сам заслужио то мало звоњења о слави.

— Ништа то, што сте дали, вели чика-Стева. И ваши верни плаћају годинама парохијал, па кад хоће да им мало зазвоне о слави црквеној, а они лепо приложе по меров два жита.

— Не ћу, мани ме, не треба ми ништа, кад то иде тако.

— А да шта ви мислите. Та не само да треба платити онима, који ће звонити, него би требало учинити и за оне, који ће седети с миром, да не би зазвонили на ларму...

Оцу Георгију је тога дана мало позлило Скоро целе ноћи није ништа спавао. А кад би сутра а он каже:

— Кад сте ми очупали перје, нека иде и паперје Удри у сва звона! Само пази, да се не покидају ужа...

Вести из места и са стране.

Распоред прославе патријарха Георгија. Распоред патријархове прославе утврђен је, и ми га чуда ради износимо пред наше читаоце, да се види и покаже, како мисле неки да прославе човека, који не само да није за славу, него му у свакојаким пригодама нема равна не само међу Србима, него му нема равна можда ни у свој Европи.

У очи Ђурђева дана у шест сати у вече звониће звона са свију цркава у целој архидијецези. У вече ће бити бакљада, а том приликом поздравиће патрајарха Др. Петар Станковић. а не као што смо раније погрешно јавили г. Паја Марковић.

На Ђурђев дан у 4 сата ујутру пуца у Карловцима 21 прангија на узбуну. Затим служба, онда освећење темеља семинара, где ће говорити прота Вучковић.

После тога свечано благодарење, што смо дочекали, да нам Георгије Бранковић буде десет година патријарх српски. Онда иде честитање и свечан ручак у двору, здравице, међу којима ће бити најлепша чика-Стевина, а дотле ће се по улицама делити народу јагњеће и вољујско печење и Магарашевићева књижица у славу патријархову.

После подне мора да буде свечана седница богословског удружења слоге, а том приликом говори богослов Д. Чудић. У вече је духовни концерат, и том приликом говори директор гимназије В Вујић.

Обичај је при прославама, да се деле златни и сребрни новци, споменице, али као што смо извештени, врло је кратко време, да се то може учинити, него ће се делити обични папирни новци. Кад ће се делити? Колико ће се поделити? И коме ће се делити? То није нигде наведено у програму.

Управник патријархове прославе. Пишу нам из Карловаца: Овамо је допутовао Стева В. Поповић, где су га на станици дочекала дворска кола и довезла у патријархов двор. Нема сумње, да је донео из Будимпеште важне гласове, али је дошао и стога, да буде главни директор Георгијеве прославе, јер кажу, да је Георгије страшно љут на невештину проте Јеремића и по десет пути је на дан казао, све ће то пропасти, јер сви ви то не разумете ништа. Затим је изашла у „Српском Сиону“ белешка, у којој се каже „добри наш чика Стева“, и сад је чика Стева у патријархову двору, седи на меким диванима и измишљава, шта све треба учинити, да прослава буде што лепша, а ако што баш и не испадне као што треба, то ће се већ написати, да је било ма да није било. И тако сад „наш добри чика Стева“ има једно звање више, јер је ето постао и директор прославе патријарха Георгија.

Објава. Учитељски збор школског среза сомборског одржаће се „светле недеље“ у Сомбору 13. (26.) априла т. г. по одобрењу сл. епарх. школског одбора у згради срп. народне школе у 8 сахати. Главни предмет је претресање нацрта са специјалне паставне планове у 6. разредној основној школи са 1, 2, 3, 4, 5 и 6 учитељских снага. Учтиво се сви чланови и чланице овим позивају, да неизоставно доћи изволе. Председништво.

Један гуслар. Пишу нам из Митровице: „Пре неколико дана допутовао је у нашу варош чувени српски гуслар г. Лазар Бошковић и радо се одазвао позиву наше певачке дружине, те је суделовао при прошлој позоришној игри, коју приредише наши вредни дилетанти. Бошковић је отпевао уз гусле две српске народне песме — отпевао их је онако, како само он може и уме. Слушаоци су се слушајући милозвучни глас његов и његових гусала одушевили и дивили вештини нашег Србина гуслара. Бошковић је заиста у Српству најмлађи, али и најбољи српски гуслар, ово ће признати сваки онај, који буде имао прилике чути његов умилни глас у певању и вештину у гудењу. У Бошковићевој књизи-споменици видимо потписе највиђенијих личности из краљевине Србије, коју је он за две године сву пропутовао, приређујући концерте и свугде је наилазио на похвале и признања Нека га Бог поживи, те да пропева кроз све српске крајеве!“

Српско вече у Колину. Пишу нам из Прага: Један између скоро најстаријих сокола у Ческој, колински сокол, приредио нам је прошле недеље ванредно словенско и српско уживање, и то: „Велико српско вече“. То беше једна новина за нас, а и за целу Ческу. Објаве црвено-плаво-бело, јавише нам, да нам у госте долазе из Прага српски уметници, господин и госпођа Симић. Силан свет беше се искупио на станици са управом соколском, да их дочека. У вече беше соколска дворница препуна света. Почетак је заказан у 8 часова, али се дворана почела пунити већ око 7 часова. Све просторије беху препуњене. По програму, одсвираше кутнохорски соколски тамбураши „Карло Павличек Боровски, свечану предигру“, врло прецизно, а одмах за тим као увод „Балканској царици“ одсвираше српску химну, да тапшању скоро не беше краја. Морадоше поновити. Чим су последњи звуци оркестра умукнули, појави нам се на позорници г. Симић у црногорском руху. Беше бурно поздрављен. Са највећом запетошћу пратила се свака реч, да се не изгуби смисао. После првога одломка као и после другога, уметници српски поздрављани су заносно. Управа сокола предала је госпођи Симић прекрасан свезак цвећа са тракама. „Балканска царица“, и ако је у стиху, доста се разумела, јер имамо доста сличних речи. А што нас је највише одушевљавало, то је српска реч и родољубиво осећање књаза Николе, које провејава из уста Данице, Балканске царице. Слушајући тај драмски спев из уста српских уметника, који су се уживели у игри и пренели се у она времена, из којих је књаз Никола црпео градиво, имајући пред очима будућност српску — то беше јединствено уживање. Кандидат за женидбу, Миле и противници женидбе, које имађаху уметници на програму — изазвало је буру смеха и одобравања. Госпођица Новакова, концертна певачица и свршена конзерватористкиња, са њезиним мецо-сопраном заносно је отпевала арију из „Стрелца вилењака“ као и арију из опере „У бунару“ — на ческом језику. Бурно одобравање као и прекрасан свезак цвећа, била јој је награда. Тамбурашки оркестар од 16 особа одсвирао је много разноврсних комада врло лепо, од којих напомињемо нарочито „Молитва морнара“, „Поздрав драгој“, „Коло“ неколико пута и „У посавској шуми“, све су то српске ствари, па опет српску химну. Хвалу и пажњу заслужује г. Велетовски за уметничку пратњу на гласовиру. Програм је трајао скоро до пола ноћи, а веселе је настављено до зоре, где су певачи певали „Сабљо моја димишћијо“, „У бој за народ свој“, „Многаја љета“ итд. Српско вече остаће дуго у успомени свима. У понедељак су испраћени гости на станицу са усклицима: Живели српски уметници и до виђења!

Словен.

Забаву са игранком у Брчком приређује српско православно црквено певачко друштво „Венац“ на други дан Ускрса 10. (23.) априла 1900. у просторијама хотела „К' цару аустријскоме“, а у корист своје друштвене благајнице. Распоред. I. део. Хуго Дубек: „Хај нек плану срца млада“, пева мешовити збор. Даворин Јенко: „Боље наше“, пева мешовити збор. Ст. Ст. Мокрањац: VII. „Руковет“, пева мешовити збор. Хуго Дубек: „Хај“ пева мешовити збор. Мали одмор. II. део. „Опозиција“. Шаљива игра у једној радњи, написао Мих. Стефановић. Извађају чланови и чланице „Венца“. III. део. Игранка. Српска народна кола и окретне игре.

Париска изложба. Председник републике Лубе с министром трговине Милераном и министром спољашњих послова Делкасом, прегледао је у уторак руску изложбу на Трокадеру. Њих су дочекали: руски посланик кнез Урошов и генерални комесар Русије Теничев. И емир од Киве и Бокаре присуствовали су. Руска музика свирала је марзељезу и руску химну. У дворници руске изложбе налази се земљописна мапа Француске од мрамора и драгог камења. Руски посланик предао је ову мапу председнику републике у име руског цара а у знак сећања на француску републику. Лубе је захвалио на овој поновљеној објави савеза, који оба народа сједињује. Председник је за тим прегледао руско село, где му је госпођа Туканчикова поднела у име велике кнегиње Јелисавете по руском обичају хлеба и соли. Она необична мапа овако изгледа. Чини један квадратни метар, и то је мозајик од драгог камења. Реке су начињене од платине. Главни градови су у појединим департманима обележени различним лепим камењем. Тако је Париз назначен дивним рубином, Марзељ крупним смарагдом. На

данас лако? Ново време, нови обичаји, нове и скупе потребе, а зарада стара. Па онда, господо, где сте ви видели, да добра и племенита мисао одма продире? Та што је већа мисао, тим више борбе треба. Али у борби ваља бити истрајан, трпљив до крајности и издржљив Ко не уме такав да буде, није за апостола ни мање, а камо ли такве велике и узвишене мисли и позива, какве ви имате. Сад идете са гроба Христова. Сетите се његових страдања и мука. Узмите и ви сваки свој крст, па га трпите и носите. Не бојте се, вас не ће распети. Али хоће једно време викати: Распни! распни! То је истина. Но после ће и нехотице клицати: Осана! Тако је било од памтивека, па тако је то и данас. Јер упамтите господо: Без велика петка — нема ни Ускрса!

*

Овим речма растадох се пре двадесет година од пријатеља својих, попа и учитеља села мога. Ове ми речи довикнуше моји пријатељи у селу моме данас, кад их након двадесет година поново походих.

— Велике нас муке стало, веле обојица. али погледајте нашу цркву и нашу школу данас. Црква сјаје као алем-камен, а школе нам као вилистани. Добар је наш народ српски. Камо среће, да су добре и све му старешине његове!

З. В.

овом великолепном делу радили су 80 људи три године! Сам смарагд, који означује Марсељ, вреди 18 хиљада рубаља. А цела мапа вреди милијун и по рубаља!

Демонстрација за опште бирачко право. У Брну су хиљаду радника демонстровали за опште право гласања. Искупили су се у предграђу и дошли у град. Код градског позоришта потиснула је полиција демонстранте. Том приликом су три особе затворене, што су се полицији противиле.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 6. априла.

Вашингтон. Овде прете, да ће Талијанце, који су учествовали у радничким немирима на реци Кротон — послати натраг у Италију. Талијански посланик је одлучно протестовао против тога. Изјавио је, да се према Талијанима поступило незаконито, а не слаже се ни са уговорима, што постоје.

Мадрид. Шпањолска влада поднела је оставку, коју је краљица-регенткиња усвојила. Ново министарство је састављено овако: Марино Силвељ, председник и министар спољних послова; Агилар Кашпо, правде; Вебиљ, финансија; Виговер, унутрашњих послова; Дато, рата; Аскараго, наставе

Капштат. Нови железнички мост код Бетулије биће предан промету крајем ове недеље.

Капштат. Португалија је осуђена од примирског суда, да плати за залив Делагоа одштету. Транзвал је понудио Португалској новац у зајам за ту одштету, да не би Португалска зависила од Енглеске, но Португалија је то одбила.

Капштат. Транзвал ће протестирати против одашиљања заробљеника на острво св. Јелене.

Преторија. Фронеман је разбио чету Енглеза од 400 људи и одвијао их преко реке.

Преторија. Нови скоро довршени железнички мост на реци Бетурији Бури су бацили у ваздух. Многе су војнике заробили, запленили више кола и марве.

Трговина.

НОВИ САД, 6. (19.) априла 1900. Пшеница прве квалитете фор. 7·50—— н. Пшеница средња ф 7·10—40 н. Пшеница лакша роба фор. 7·——— н. Наполица ф. 6·10 до 50 Јечам нови ф. 5·20—50 Зоб ф. 5·10—20. Кукуруз у зрну нови фор. 5·10—25 стари у зрну ф. ——— нови у клипови ф. ———

Маст 54 фор. Сланина сува 54 фор. дебели паљена 54 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	35—36 нов.	живе мере
„ средњи . .	33-34 нов.	
„ лаки . . .	30-32 нов	

Све од 1 килограма.

Теоци .	26—30 нов. по клгр.
Јагњци	6-12 фор. по пару
Овци	——— фор. по пару.

*

Званичне забелешке будимпештанске берзе.

5. (18.) апр. 1900.

Пшеница је тражена мање. На пијацу се мање износило. Промбт је био 18.000 метерцентн. Цена је пала са 5 филира.

Пшеница бачатска, стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 80, цене од 50 килограма од 7 круна 35 пот. до 8 кр. 05 п.; потиска стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 81 цена од 50 килограма од 7 кр. 50 пот. до 8 кр. 35 п.; пештанска, стара, каквоћа по хект. од 75 до 81, цена од 50 килограма од 7 кр. 25 пот. до 8 кр. 10 п.; бачка, стара квк. по хкл. од 72 до 75, цена од 50 кр. од 7 кр. 15 п до 6 кр. 95 п.

Раж прве врсте, цена од 50 кгр. од 6 кр. 55 п. до 6 кр. 75 пот.

Јечам, за пићу од 50 кгр. од 5 кр. 90 п. до 6 кр. — п.

Зоб, цена од 50 кгр. од 5 кр. 55 п. до 5 кр. 65 н.

Кукуруз стари, цена од 50 кгр. од 5 кр. 40 п. до 5 кр. 50 п.

Репица, цена од 50 кгр. од 12 кр. 50 пот. до 13 кр 05 пот.

Проја, од 5 кр. — п. до 5 кр. 30 п.

Маст, 50 кгр. 61 кр. — п. до 62 кр. — п.

Сланина, 50 кгр. 49 кр. 50 п. до 50 к. — п.; сушена 58 кр. — пот. до 59 кр. — п.

Шљиве, босанске 50 кгр. од 17 кр. 25 п. до 28 кр. — п.; елавонски пекмез 50 кгр. 18 кр. 50 п. до 19 кр. — п. српски пекмез 16 кр. 50 п. до 17 кр. — п.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 41 п.
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 26 п
Угарска златна рента (од 100 круна) . . .	97 кр. 25 п
Угарска крунска рента	93 кр. 70 п
Аустријска златна рента	98 кр. 65 п
Немачке државне марке (од 100 мар.) . .	118 кр. 35 п
10 фунти стер. (мењачки курс у Лондону) .	242 кр. 82 п.

Изишао је 7. број

БАШТОВАНА

воћарског и вртарског листа са сликама.

Садржај: Воћарство у Калифорнији. — Какву лозу да сади народ? — Како се ради са семеном од цвећа? — Трешња Рашон Олива (са сликом). — Бели леандер. — Целер (са сликом). — Течно ђубре (са 3 слике). — Баштени календар. — Корист од баштованства. — Питања и одговори. — Нове књиге и ценовници. — Пошта. — Огласи.

Баштован излази у Новом Саду двапут месечно.

Цена му је 6 круна на годину за Угарску и Босну; за Србију, Црну Гору и Турску 8 круна.

Ђаци учитељски школа и богословија у Угарској и Босни добиће лист за 4 круне, а ови у другим српским крајевима за 6 круна годишње.

ОГЛАСИ.

Ко је рад да купи добар децималан кантар, нека се изволи обратити на

ФАБРИКУ ДЕЦИМАЛНИХ КАНТАРЕВА

ЈАКОВА РАЈХА

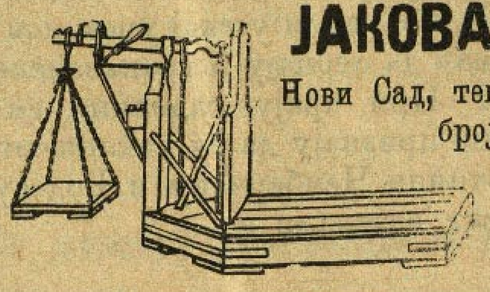

Нови Сад, темерински друм број 10.

Ценовници на захтев бесплатно.

160 1—3

Част ми је јавити штованој публици, да имам на стоваришту сваковрсних

ПЕРОНОСПОРНИХ ШТРЦАЉАКА

од којих две врсте готовим у својој радионици. Осим обичних штрцаљака имадем и три врсте

САМОРАДИЛИЦА,

као Сифонија, разних вентилатора и меова за посипање сумпорним цветом.

Уз ово имам на стоваришту и све делове за штрцаљке, као: плоче, цеви од гуме, просипачи итд.

Покварене штрцаљке оправљам тачно и брзо, а за оне, које се праве у мојој радионици, гарантујем годину дана.

Имам и две врсте справа за штрцање **против филоксере.**

Даље имадем сваковрсног бакреног **посуђа**, као и све врсте **ракијских казана,** а и две врсте **од мене пронађених и патентираних.**

Све послове, које ми поштована публика повери, вршим брзо, тачно и уз то **по врло умереној цени.**

Молим за што многобројнију наруџбину, остајем

1—2 159 са особитим поштовањем

Милан Т. Јовановић, казанџија

Нови Сад (Ujvidék), казанџијска улица бр. 14

ЖИВКО МИЛАДИНОВ у СТ. ФУТОГУ

ПРВА СРПСКА ТВОРНИЦА ФУРУНА ОД КАЉЕВА.

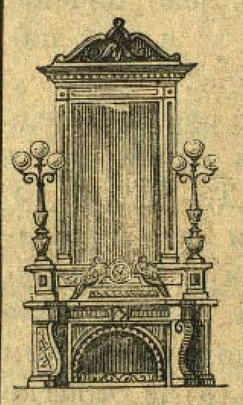

Одликована: са изложбе уметнина у **Капошвару** са златном медаљом; од мађарске занатлијске задруге у **Будимпешти** са премијом од 40 круна у злату.

Препоручујем се штов. публици из места и са стране, да сам своју радионицу **у Ст. Футогу** отворио и да сам у стању по разноврсним цртежима сваку наруџбину израдити.

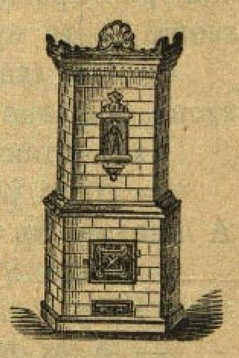

Ценовнике шаљем бесплатно. 151 1—3

СВИМА ПОВЕРЕНИЦИМА ДРУШТВА

„СМЕХ И СУЗА“.

На питање многих повереника извештавате се, да ће се суме за

„ПОВОЈНИЦУ“

издавати матерама **одмах по рођењу детета, ако је порођај био на десет месеци од уписа у чланство, но у овом случају треба да је живо рођено, па добија повојницу и ако угине одмах по рођењу.**

Ако ли је пак дете ма у ком месецу рођено пре тога рока, али после уписа у чланство, **онда тако дете мора да доживи 10 месеци старости,** па се по том његовој матери издаје дотична сума као повојница.

Повојница се дакле издаје одмах матери на њено расположење, друштво даље не води бригу.

Пожурите се са пошиљком ваших чланица до сада се пријавило повећи број чланица и то рапидно расте.

Алексинац (Србија) 23. марта 1900. год

140 3-5

УПРАВА ДРУШТВА.

РАЗРЕДНЕ ЛОЗОВЕ

VI лутрија I разред привилеговане кр. угар. разредне лутрије

100.000 ЛОЗОВА, 50 000 ДОБИТАКА

подељених у VI разреда.

ГЛАВНИ ДОБИТАК У СРЕЋНОМ СЛУЧАЈУ

1,000.000 КРУНА.

СВАКИ ДРУГИ ЛОЗ МОРА СЕ СА ДОБИТКОМ ИЗВУЋИ.

Продаје Банкарска и мењачка радња

МИРОСЛАВА СПАИЋА

у Митровици (Сремској).

Цена за I. разред:	1/8 лоза	1/4	1/2	1/1
Круна	1·50.	3	6	12

93 5—6

Поруџбине поштом извршују се најтачније.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду,